

Guido-Jules Kindt

Afrika Syndroom

“Afrika Syndroom” © Guido-Jules Kindt, Zwalm, 2011 –3de druk
Brave New Books - Info: guido.kindt@telenet.be
Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Een leven is een knipoog van de evolutie.

Hoeveel bladzijden telt zo 'n knipoog?

G.-J. Kindt

Moet ik mij verantwoorden?

Met een gelukkig heimwee kijk ik over het zwalpende landschap van de rustig vloeiende Zwalm. Het is Afrikaans heet deze zomer van 2010 maar ik heb meer warme zomers meegemaakt. Die van 1947 bijvoorbeeld. Ja, ik weet het, dat was in de vorige eeuw, toen jij nog niet geboren was...

Ik kom aan het einde van mijn Swahili. Heb ik nog vijf jaar te leven? Nog tien jaar? Zeker geen vijftig.

Daarom, tot vermaak en lering van een jeugd die opgroeide zonder Four Aces en Frankie Laine, heb ik zin om wat lastig te doen. Zin om oude koeien uit de gracht te hijsen en mezelf te bedenken zoals ik plakkerig danste met meisjes uit Ruddervelde. Met een loeiende verharding die ze ongetwijfeld dwars door hun katoenen zomerjurkjes voelden, maar niets dorsten te zeggen.

Die tijden zijn voorbij, maar de dorst blijft, meen ik...

Mocht mijn schrijverij u verward en onsamenhangend overkomen, begrijp dan dat ik zit te putten uit een bron die de Sahel heeft gekend en de lethargie van gloeiend hete zandvlakten in Mali... Zestig graden op de dorre vlakte. Dat kruipt niet in je koude kleren maar blijft hangen aan je verpelde huid...

Zijt ge gewoon om u te verdiepen in mooie, aardig lezende biografieën vol chronologie en historische diepzinnigheid, leg dan mijn werkstuk op zij. Ben je vertrouwd met rammelteksten van Paul Van Ostayen, weelderige wanen van James Joyce, de Ier die Dublin verkrachtte, erotische alliteraties van Vladimir Nabokov die Ada versierde... dan kunt ge u vinden in mijn nederige krabbels en schetsen.

Ik ben geen kunstschilder die zich miskend voelt zoals Van Gogh, of zoals François Villon, om in de literatuur te blijven. Villon werd twee keer tot de galg veroordeeld, ontsprong telkens de dans en verdween in de geschiedenis.

Wat ga je hier allemaal vinden? Een beetje goddeloosheid. Hier en daar wat porno. Geheimdoenerij en spionage. Maar vooral een stevig stuk hitte dat ik meebracht uit het continent der continenten: Afrika.

Wil je orale uitleg bij mijn onzin? Kom dan naar Munkzwalm, waar een koele Planter's Punch op je wacht...

Liefs, Guido-Jules Kindt

Inleiding

Vluchten voor het monster Zambezi

Zonder Afrika voelde ik mij de laatste jaren als een cokeverslaafde 'en manque' en op een dag gooide ik alle schroom overboord. Het regende pijpestelen en mijn beste vrienden en vriendinnen organiseerden hun jaarlijkse ontsnappingspoging uit de Belgische winter. Ik oordeelde dat ik dan ook maar moest verdwijnen... tijdelijk of definitief?... en liefst naar Afrika, ten zuiden van de Sahara. (Het enige Afrika volgens opa Andrew Sardanis.)

Misschien moest ik nog een poging doen om lauwe negerinnetjes te gaan versieren... als ik dat nog kon. Ik glimlachte om mijn eigen vermete eigenwaan...

Toen vond ik Zambia.

Internet is een bron van drugs, lusten en verleidingen. Ik overliep Afrikaanse hoofdsteden en zag dat Lusaka goedkoper was dan N'Djamena. Ik hoefde niet langer na te denken en na enkele manipulaties met een gewillige PayPal, zat ik in een vliegtuig van Ethiopian op weg naar Addis Ababa.

Koude regen of sneeuw lag achter mij. Een warm regenseizoen strekte zich voor mij uit.

Een halve dag later stond ik in Addis airport in te schepen voor Lusaka. Zambia leek mij het nieuwe land van duizend mogelijkheden... Was onze stijfkoppige vriend David Livingstone daar niet ergens gesneuveld in de tsetse-

moerassen van Mana Pools, op de grens tussen twee voormalige Rhodesië's?

De confrontatie met 'mijn' Afrika begon na ruim twintig uren vliegreis. In Lusaka bleek The Ndeke Hotel mij niet te verwachten. Ik heb het nooit anders geweten... in Afrika. Ze verwachten mij nooit, maar ik ben er wel, en dan voelen ze zich verplicht om iets met mij aan te vangen... Zo vervelend kan ik zijn.

Lusaka was een heksenketel maar na wat rondrijden met Simon in zijn gammele taxi, ging ik ervan houden. Het was weer even wennen aan de Afrikaanse chaos. Lethargie na een lange vliegtuigreis... Maar het continent overrompelde mij, zoals weleer. Ik was thuisgekomen.

Wist ik veel wat me nog allemaal zou overkomen? Maar met onvoorwaardelijke hulp van lieve Zambianen zoals Jessy, Simon, Namonga, Kingsley, Dora, Beatrice (wat deed de geliefde van Dante in het wormenrestaurant Ngoma Zanga? En waarom deed ze mij aan Ruddervelde, het oord van mijn geboorte, denken?), Patsy en zelfs een kuise Susan, heb ik dit onmetelijke land overleefd. Ze sloten mij in de armen als koele minnaars en warme vrienden...

Het was een tijdje geleden dat ik Afrika in 't kwadraat had gezien, maar ik genoot als een gelukkige gek bij het zien van de hectische toestanden in barbaarse straten, die er geteisterd bij lagen als na een zinloze oorlog (maar zijn oorlogen niet altijd zinloos?).

Nadien, na de haastige evacuatie uit Wildlife Camp Mfuwe, bedreigd door het wassende water van de kolkende Zambezi en haar machtige bijrivieren Luangwa of Kafue,

heb ik de ware aard van de Zambianen ontdekt. De dood zien ze elk moment in de ogen, maar de kroks houden niet van woelige wateren. Het is een kwestie van geloof en lotsbestemming.

Armoede draagt een glimlach; rijkdom zit in het hart.

Bedelen doen ze niet. Dat zit niet in hun aard, want ze hebben alles te kort. Maar ze maken opmerkingen over je mooie sandalen of je nette T-shirt. En enkele dagen later: “Had je niet gezegd dat je die schoenen niet meer nodig had?”

Toen ik mijn vindingrijke 'driver' Simon een opmerking maakte over de vele kerken – Zevende Dag Adventisten of Rooms Katholieken – vroeg hij wat mijn godsdienst was.

- “Atheïst”, zei ik.

- “Dus je gelooft niet in God?”

- “Waarom zou ik? Ik heb hem nog nooit ontmoet.”

Daverende lach van Simon. Zo’n dwaasheid had hij nog nooit gehoord. Waarom zou hij niet geloven in een betere wereld... Waar hij een laptop kon kopen voor zijn vijftienjarige dochter. Of geld genoeg zou verdienen voor een tweede taxi om een bedrijfje op te richten.

It’s difficult, life in Lusaka...

Toen ik zei dat ik Livingstone achterna wilde in Lower Zambezi en wilde zien waar hij in de moerassen was verdwenen, lachte iedereen een beetje meewarig. Simon bleef ernstig. Hij zei niet: “Nee”, bekeek diep nadenkend mijn kaart van Zambia en vroeg toen: “Hoe wil je aan Kiambi Lodge geraken? Met de boot?”

“Er is toch een weg?” zei ik naïef en wees op de kaart.

Simon schudde het hoofd. “Daar geraak ik niet met mijn auto. En zelfs met een 4x4 in deze tijd van het jaar... Ik wil je tot aan de steigers brengen. Dan kun je verder met de boot door het park.”

Ik had niet gerekend op Venetië aan de Zambezi.

Hij was zo beleefd om me niet voor gek uit te maken. Lower Zambezi stond onder water in deze periode van het jaar.

Misschien dacht hij dat ik me wou verzuipen in de zompige moerassen, net als Livingstone.

Toen ging ik op bezoek bij de Wildlife Society van Zambia.

“Alle lodges gaan dicht”, zei Patrick, nadat ik lid was geworden van de Society. “Maar je kunt naar Mfuwe gaan in ons Wildlife Camp...” – Wist ik veel dat ik enige tijd later in grote haast uit dat kamp zou geëvacueerd worden omdat de toegangsbrug een halve meter onder kolkend water stond en het water bleef rijzen. De brandstofkamion kon er al niet meer door, maar de stoere chauffeur Moffat (hoe had hij de naam gekregen van Livingstones schoonfamilie?...) kon maar net vervaarlijk schommelend met de Toyota Cruiser vol gillend personeel over de ondergelopen brug rijden om iedereen in veiligheid te brengen.

De Zambezi was niet het enige element dat een strategische aanval inzette tegen die onverlaat uit België. Ook buffels mengden zich in de strijd... en ongestuvige boze olifanten die niet duldden dat hun heerlijk regenseizoen werd gestoord. Met deze natuurelementen hoort het Luangwa Park uitsluitend hen toe.

Maar ik loop op mijn verhaal vooruit.

Het was de malse Maldrine die me zei: “Je kunt beter vliegen naar Mfuwe. Met Proflight betaal je maar een fractie van het normale tarief en je zal er mijn jonge olifantje zien.”

“Zeker weten?”

Met de hand op het hart beloofde ze mij het olifantje van Mfuwe en een paar dagen later kwam... de hele grote Dumbo-familie vervaarlijk dicht langs mijn banda nr. 4 voorbij... Met een speels olifantje dat me ontroerd aankeek. Moeder *Loxodonta africana* flapperde dreigend met de oren naar mij omdat ik te luidruchtig hoestte. Dit kon ze niet appreciëren in de stilte van haar bush-maaltijd.

Hoe had Maldrine dat geregeld?...

Giraffen, impala's en een complete 'bandarlog' bavianen kwamen het kampement binnen. Ze hadden vastgesteld dat ik de enige eenzame bezoeker was en wilden het mij gezellig maken.

Zogezegd ligt Wildlife Camp Mfuwe buiten het park, maar geen enkel dier kent grenzen. 's Nachts rommelden de hippo's naast mijn hut op weg naar hun nachtelijke graspartijen. En hyena's hoorde ik lachend voorbij rennen.

Op een nachtelijke tocht in een open wagen, sloeg de angst mij om het hart, toen ik in het licht van het spotlicht dat mijn begeleider rondzwaaide, geconfronteerd werd met honderden akelige groen oplichtende ogen en zwarte massieve lijven van honderden buffels. De *Syncerus caffer* behoort tot de gevaarlijkste dieren van Afrika. Hij is wellicht de enige die geen schijnaanvallen uitvoert, zoals de gorilla of de olifant.

Wanneer de buffel roffelend op gang komt is hij niet meer te stuiten en lijkt op een pantser die zonder remmen rechtdoor dondert. Een volwassen dier weegt 750 kilo en oude 'professional hunters' op groot wild weten dat buffels meer jagers hebben gemold dan eender welk ander Afrikaans dier, leeuwen inclusief.

Bij deze grandioze ontmoeting kwam ik tot het besef hoe indrukwekkend dit onbeminde South Luangwa National Park zich kon voordoen. Plots profileerde Zambia zich voor mij als een onmisbaar en krachtig element in de evolutiestrijd. Hoe kwam het dat ik nooit eerder op het idee was gekomen om de Afrikaanse wereld van Livingstone te gaan ontdekken.

Ik voelde me klein, zwak en onbetekenend. Een kwetsbare prooi op twee poten die na een evolutie van zeven miljoen jaar, ontaard was tot een zwakke schakel. Een ontwerp of design waar van alles aan mankeerde, van strottenhoofd tot voortplantingsorgaan.

Als mens was ik niet opgewassen tegen het geweld van deze natuur. Als beschaafd wezen had ik alle oerkrachten afgewezen en was verworpen tot een klein denkend organisme dat amper zijn brein ter beschikking heeft om te overleven. Meer niet.

Die stomme buffels waren niet alleen in staat om volwassen leeuwen meters ver te gooien met hun krachtige horens, met een mens hadden ze nog minder moeite. Als ze het maar in hun woeste hoofd haalden dat die hun weg versperde...

Met een hart dat klopte tot in mijn keel, reden we langzaam, heel langzaam, door de kudde. Groene ogen keken ons doodsblijvend aan, alsof dit stinkend benzinetuig slechts een vlo in hun pels was. Hun 'transhumance' naar de afgelegen foerageerplaatsen boven het water, was een belangrijker gegeven dan een paar pietluttige toeschouwers.

Maar het was mijn bedoeling een en ander neer te pennen over een leven dat achter mij ligt. Een boek dat op een autobiografie kan lijken. Dat had ik nog niet gezegd. Want dat heb ik wel voor op buffels: ik kan lezen en schrijven en zij niet. Dieren doen waar ze goed in zijn: zwemmen, vliegen of doden.

Derhalve wil ik mijn verhaal vertellen. Niet omdat het zo boeiend is of wereldschokkend, maar omdat iedereen een verhaal heeft. En omdat iedereen wel graag wil dat hij niet helemaal wordt vergeten na zijn definitieve verdwijning. Of het allemaal waar is, maakt niet veel uit. Feit is dat ik graag vertel.

Op die manier kan ik een beetje foeteren tegen godsdiensten en hun corrupte dienaars. Of kan ik vertellen over Afrika en mijn zwoele zoete zonden daar in de hitte van mijn verleden.

Tussendoor kan ik het ook hebben over andere duistere activiteiten die weinig om het lijf hebben maar waarover zoveel werd gefantaseerd door kennissen en collega's die er niet bij waren en te veel 007 hadden gezien en gelezen. En omdat ze er niet bij waren, kan ik dokter Albert Barnes parafraseren, die de kleurreproductie verbod van zijn kunstwerken: "Its analogue is a hearsay version of a honeymoon narrated by an octogenarian."

Barnes kunstcollectie is de mooiste privé-verzameling in Amerika.

Zal ik maar beginnen bij Afrika?

Niet dat mijn leven chronologisch daar begon – ondanks de hete zomer van mijn geboorte - maar omdat het mij als interessantste periode zo helder te binnen schiet, nu ik erin geslaagd ben met een Microlight over de Victoria Falls te vliegen, een levenslange droom. En er bijna werd in meegezogen...

Mijn hoofdredacteur zei ooit dat een artikel moet beginnen met de meest relevante informatie om tegen het einde uit te doven in details die nog weinig ter zake doen en die eventueel kunnen worden weggelaten. Dat was in de tijd dat lood op de steen nog kon worden weggenomen, als je er wat te veel had. ('Lood' en 'steen' wie weet nu nog, wat dit betekent, in deze tijd van computerkranten?)

Die details, beste lezer, hoef je niet te lezen als je er geen zin in hebt. Daarom zal ik misschien eindigen met mijn onbelangrijke christelijke jeugd, daar waar iedere rechtgeaarde 'hagiografie' zou moeten beginnen. Maar ik ben niet rechtgeaard...

Vraag het maar aan onderpastoor Van Maele, broeder Lucas of mijn eigen nonkel pater Gerard... hoewel die laatste “het al is gaan zeggen”, zoals mijn prietervriend Debusschere zei. En al die anderen zullen misschien ook al onder de zoden liggen... Je moet het dus doen met mijn oprechte getuigenis.

Het getuigenis van een goddeloze onverlaat. “Ik zweer de waarheid te zeggen... “

I

Hopelijk kom ik nooit meer terug

(Frida Kahlo)

Er brak enkele jaren geleden een moment aan dat ik weg moest uit Brussel, de stad die mijn leven had bepaald. Ik moest kunnen mediteren over wat voorbij was, en over kleine dingen die nog komen moesten. De jaren hadden zich te lang voortgesleept in onzin... en domme regelmaat.

Het krantenleven lag achter mij en wat restte als toekomst waren boeken, muziek, een glas Spätlese, een project... Zou dat voldoende zijn of zou ik nog een laatste keer mijn vermoeide lichaam oprichten vooraleer de zon onderging?

In januari 2000+ was de kogel door de goddeloze kerk en arriveerde ik zonder brokken, maar met veel boeken, op mijn stek in Munkzwalm. Kauwen op essen en schouwen heetten mij welkom.

Ik heb ze intussen al beter leren kennen, die duistere duivels. Het zijn gereïncarneerde zwarte zielen die lachen met het geloof van mensen die in verdwaasde groepjes naar de kerk gaan op zondag: "Die dwazekloten geloven dat er een almachtige opperkauw bestaat, kwakwakwa..."

Jacques Lacan zei het al voor mij: "La psychanalyse peut tout, mais elle est impuissante contre la connerie".

Ik geef ze geen eten, mijn kauwen. Dat verwachten ze ook niet van mij, als ze maar mogen binnenkijken. Dat doen ze graag en het zijn de enigen die dat kunnen. Ik heb geen

‘vis à vis’ zeggen ze in Brussel. Hoewel ik nooit in mijn blote flikker rondloop. Dat wil ik die diertjes niet aandoen.

Soms zijn ze een tijdje weg, om te gaan flikfloien zonder dat ik het zie, maar ze durven het ook wel voor mijn gezicht doen, en dan zitten ze mij uit te lachen met hun schorre keelklanken.

Goed. Ik ben nu vertrokken uit Brussel en nu moet ik terug in de tijd, zonder betrouwbare chronologie, zoals ik al zei.

Een “Portrait of the Artist as an old Man” heeft geen precieze datering nodig. Het is een portret, en het barstende 'maakbare brein' (dank je, Margriet Sitskoorn) zit vol amechtige anekdoten die hun schimmige schuilplaats kunnen ontvluchten zonder kalender om zich aan te passen.

En zo duik ik onvoorbereid mijn dierbaar Afrika binnen.

Zo was er, een behoorlijk aantal decennia geleden, mijn zwoele passie voor twee blanke vrouwtjes tegelijk, die in Kongo voor mijn blote voeten liepen: mollige Monette, die thuis al een jachtpiloot had, en tiener Ginette, die mij als een wulpse Brigitte Bardot uit “Et Dieu créa la Femme”, lui slenterend tegemoet kwam over de stoffige wegen van Kamina.

Niet per fiets maar een kinderkoets achter zich aanslepend, waarin haar jonge broertje als een peuterpasja zijn verhitte zus uitlachte. De zon van Katanga heeft veel op haar geweten.

Ik weet nog altijd niet waarom ik Ginette niet liederlijk in de brousse geleid heb tijdens de siësta van haar loom mormel van een broer om daar lusten bot te vieren; of waarom ik de hangmat van Monette niet heb getest, nadat ik

haar een schabouwelijk schilderij gaf, dat ik voor haar had gemaakt.

Ik voelde mij toen zo miskend als de jonge Caravaggio in Rome.

Of is er toch een en ander voorgevallen dat ontsnapt aan

mijn herinnering? Soms lijkt die op een stuk aangespoeld stuk koraal... vol gaten. Wij waren toen koloniale bezetters en wij moeten alles vergeten wat toen is gebeurd in die oerwereld

(hoerenwereld) van Kongo, die door België werd misprezen, tenzij om leeg te roven.

Nu komt mij toch een vergeten pingpongtafel voor de geest op de barza van de bar van onderofficieren in de stilte van de siësta... bepoederd met geel stof... de passionele kus op de gretige mond van de jonge Ginette, het onwillige... willige... wilde slachtoffer, dat zich loom en lui liet gaan op het dunne Katangese stoflaagje...

Koortsachtige meisjesdijen waarop het gele poeder zich mengt met zweetdruppeltjes... een krakende tafel... Onder voortjilende grijswitte wolken die de namiddagbuien aankondigen; met afkoeling voor het hete regenseizoen en tropische passies... "Le jour ou la pluie viendra, toi et moi... nous serons les plus riches du monde."

Is het niet zo, Jef Geeraerts? We zeggen niet gemakkelijk dat we toen onze negers benijdden. We kunnen ook niet alles vertellen wat er in onze koppen of in onze eenzame bloedhete slaapkeet gebeurde.

Mijn poetsboy zal af en toe een bezoedeld meisjesbroekje hebben gevonden, dat hij dan discreet onder mijn tropenhelm legde, terwijl mijn kameleon, die zich tussen de gordijnen verschool, alleen zijn apart draaiende ogen op vliegen en motten richtte... Het menselijk gerucht en gezocht was geen sprinkhaan waard.

Hoe ik in Afrika kwam is prehistorie. Na hopeloze pogingen om jachtvliegerij te leren (en vader Octaaf die mij zonder omwegen verzekerde dat hij geen piloot in de familie wilde) gaf ik er de voorkeur aan de vliegende gekken van op de grond te controleren.

Ik bleef vijf jaar in die luchtkringen hangen, en op een of andere manier bleek ik een geschikte schim om een tijdje te begraven in het zand van Katanga. De vliegbasis van Kamina lag twintig kilometer buiten het gelijknamige stadje, midden de zandige okerkleurige brousse.

Soms moest Jean (van Monette, weet je wel) met zijn Harvard een poos blijven wachten aan het begin van de startbaan omdat een wroetend wrattenzwijn aan de andere kant in de savanne wilde gaan knorren. Als controleur moest ik hem dan tegenhouden met de rode lamp.

Jean, natuurlijk, het wrattenzwijn was kleurenblind.

Tussendoor zat ik in de controlecaravan “Lélia ou la vie de George Sand” van André Maurois te lezen (‘sand’ was er trouwens genoeg, in deze savanne...). Of Henri de Montherlant, die ik als verplichte lectuur had moeten kopen

van een van mijn Franstalige kameraden. Ik ben er hem nog dankbaar voor, hoewel ik zijn naam ben vergeten.

Boeken hebben mij nooit meer los gelaten, ze hebben mij veroverd, verwend en verpulverd. Ze hebben mij in hun zwoele armen gestrikt als Marcus Antonius in die van Cleopatra en we zullen samen tussen de slangen sterven. Een droomdood met Virginia Woolf, Vladimir Nabokov, Salman Rushdie en Malcolm Lowry op mijn lijf, zoals een paternoster op een dode abt. Zelfs Malcolms fles rum mag erbij zijn, alle Ada's en Lolita's van Vladimir voor een laatste geile gedachte, en ook de stomme stenen van Virginia...

Er komt een prop in mijn keel, bij de gedachte aan Virginia...

“My sense of self almost perishes, my contempt... I become drawn in, tossed down...” (The Waves)

Nu ik eraan denk: van deze vier literaire reuzen heeft geen enkele een Nobelprijs gekregen. Bij Rushdie kan het nog; die heeft voorlopig zijn fatwa overleefd.

Hoe vaak zal ik sterven in Afrika, ten prooi aan hyena's, mijn vrienden opruimers?

Ik hoor klanken van de Katangese lamellofoon (de 'tshisaasj') bespeeld door de negers van de brandweerwagen, die naast mijn controlepost stond. Er ligt hier zo'n primitief instrument voor mij, op mijn Afrikaans altaar van herinneringen.

Ze kregen geen enkel vliegtuig te blussen; en de savannebranden zagen ze met slaperige ogen oprukken

zonder in te grijpen. De natuurlijke gang van zaken werd geen geweld aangedaan. De termieten zouden het wel overleven in hun rode burchten.

Die schitterende mensen, die ik zonder enige negatieve connotatie ‘mijn negers’ was gaan noemen, hebben mij alles geleerd van Afrika. Zonder hen was er geen wereld.

Hier in hun land, hun Afrika waar ik ook van hou, hier begon de mens rechtop te lopen... op zijn twee achterpoten. Om nog verder te kunnen zien over de vlakke savanne.

Ze hebben mij geleerd van het echte leven te genieten. Gekscherend, zingend, spelend op hun primitieve zelf gemaakte instrumentjes, die ik weer voor de geest roep als ik een Afrikaanse cd met muziek van de Lunda uit Katanga op leg en de ogen sluit.

Mijn lieve negers: André die mij leerde rijden met de jeep, Alumette met zijn hoge giechelstem die altijd aan het zwanzen was en vermoedelijk constant de draak met mij stak. Of de grote lummel Moïse die mij leerde hoe je niets doet, en toch de indruk kunt geven dat je actief bent.

André vertelde mij hoe hij gratis en voor niks moest gaan werken in de missie, wilde hij gedoopt worden. Ik dacht aan de kapucijnen in Colombia. Hij had nog geluk, André, dat hij in Katanga woonde. Er zijn daar geen bergen om luie paters naar boven te dragen.

Ik zou nog vaak terugkeren naar Afrika. Naar Kigali en Rutshuru in Oost-Kongo, waar ik als eenzame reiziger een verlaten aftands hotelletje – het heette “Hotel du Parc” - midden in de brousse was binnengesukkeld en een soepel zwart meisje loom naast me kwam staan en me bekeek alsof ze wou vragen of ik echt niets anders te doen had dan naar

Rutshuru te komen. Maar ze was blij met de afwisseling in haar eentonig bestaan... die ze uit mij haalde.

Er was kort geleden een uitbarsting geweest van de Nyiragongo en de versteende lavastroom was over de weg naar het Virunga-park gestroomd. Maar de lava was al koud genoeg en de camions reden erover alsof het slechts een hinderlijke vluchtheuvel was.

Als je een stuk van die versteende lava wil zien, dan moet je mij eens komen bezoeken in Zwalm. Het is mooier dan een hedendaags kunstwerk.

Hotel du Parc, Rutshuru

“Nous sommes malhéré à Rutshuru”, zei het meisje, en vleide zich tegen mijn ruwe stoel aan. Mij aanraken durfde ze niet, maar het zat er wel aan te komen.

Het duurde een paar tellen vooraleer ik begreep dat ze 'malheureux' bedoelde, maar de 'eu' klank kwam er een beetje negerachtig uit.

“We hebben geen bier, geen wijn, en zelfs geen cola”, zei ze meewarig. “Nous sommes vraiment malhéré ici, à Rutshuru.” Het was vooral de cola die ze miste.

Later toonde ze me mijn kamer op het binnenpleintje, een soort Nuba-hut waarvan het raffiadak vervangen was door

‘edele’ golfplaat. Er stond wel een bed en een kleine houten tafel, maar veel meer niet. Ze zou mij het nodige brengen, had ze gezegd. Mijn rugzak gooide ik op de grauwe bedstee en zocht naar een douche. Ze was er, maar er kwam geen water uit.

Later kwam het meisje, dat Octavie heette, zoals mijn grootmoeder, binnen met een emmer water die ze een kilometer verder uit de rivier had geschept. Zo lang had het geduurd. Ze legde een stompje kaars met lucifers (Made in USSR) op het ruwhouten tafelblad.

Toen ging ze zitten op het bed en bekeek de vreemde kerel die dacht dat er avontuur te beleven viel in Rutshuru...

Zij heeft het avontuur gemaakt. Daar was ze goed in. Maar misschien wist ze het niet.

Toen ik ’s anderendaags naar het kale hete eetzaaltje ging voor het ontbijt, zag ze er minder 'malhéré' uit dan de dag voordien. Ze kon me weinig anders bieden dan een kop thee, mango's en bananen... en een kus van de juffrouw.

In mei en juni leven de kinderen daar op mango's. Aan een van de punten maken ze er een gaatje in, en persen dan stelselmatig de pulp in hun mond.

“Tu vas nous quitter?” vroeg ze. Alsof ik voor haar gekomen was.

“Je vais au parc”.

“Ça ne vas pas”, zei ze.

“Waarom niet. Ik heb een wagen.”

“De brug is gebroken. Ze zijn die aan het herstellen.”

“Dan zal ze wel klaar zijn tegen de tijd dat ik er aan kom?”

“Ze zijn al twee maanden bezig”, zei ze met een zachte glimlach.

“Is er geen andere toegang tot het park?”

“Ja.”

“Waar? Hoe ver?”

“In Oeganda. Het is 200 kilometer ver. Veel camions en gevaarlijke weg.” Ze maakte een loom gebaar in noordelijke richting. Daar begon het rijk van Idi Amin.

“Geeft niet, ik neem wel benzine in Rutshuru en rij tot ginder.”

“Hoeveel benzine heb je?”

“Genoeg om daar te geraken.”

“En terug?”

“Nee, dan moet ik eerst tanken.”

“Nous sommes malhéré à Rutshuru... Er is geen benzine.”

“Waar dan wel? In Oeganda?”

“Nee. Tenzij in Kampala en daar geraak je niet. Je moet naar Kigali.”

“Daar kom ik vandaan.”

Intussen had ik al lang beseft dat ik die dag niet in het Virunga-park zou geraken. Als ik nog lang wachtte zouden alle olifanten er gestroopt zijn.

Ik heb ze veel later in Rwindi naar het zwembad zien komen tegen valavond, om er te drinken. Dan moesten wij bezoekers ons opsluiten in onze slaaphut: de rimboe was weer van hen.

De brug van boomstammen over de rivier aan de grens van het park, was weggespoeld. Door lava of water, maar er was geen doorkomen aan. Ik ben tot daar gereden maar zonder resultaat. Aan de andere kant van het water begon

Virunga, met zijn olifanten, buffels, stropers en nijlpaarden. Meteen was ik ook “malhéré à Rutshuru”.

Er zijn nogal wat dingen om ongelukkig te zijn in Afrika, maar meestal zette ik mij daar overheen. Als lome blanke vond ik daar een soort paradijs, mocht dit geen versleten benaming zijn.

Mijn notie van paradijs strookte noch met de bijbel, noch met de brochures van Transair.

Hoe ziet mijn ‘lost paradise’ eruit?

Erin berusten dat je tijd te veel hebt, dat je het zelf hebt gezocht, dat je soms nergens geraakt, of ergens waar je niet wil zijn... maar er zijn geen religie’s, geen goden of godinnen die je het leven zuur maken.

Negers hebben hun eigen paranoia... “Nos ancêtres nous suivent et nous précèdent”, en daar hebben ze mee leren overleven. Ze hebben er een sjamaanmouw aan gepast. Ze weten niet precies hoe de natuur werkt en daar leggen ze zich bij neer. Letterlijk...

Tot de bus komt, een paar uur later.

Toen ik in Tambacounda in het oosten van Senegal de trein wilde nemen naar Dakar, reed hij volgens het uurrooster om zes uur ’s ochtends. Toen ik op tijd aankwam zag ik alleen een kluwen slapende reizigers in het stationsgebouw.

Hun wekker was nog niet afgelopen (mochten ze die hebben) en ik ontwaarde alleen vormeloze hoopjes mens op de grond. Niemand leek aanstalten te maken voor een trein.

Was er wel een trein op komst? In elk geval lagen er sporen...

Hij had die dag maar twee uur vertraging. Daarna is hij nog een uur in het station blijven staan puffen. Waarom? Ik heb het nooit geweten en heb het mij nooit afgevraagd. Ik had “mes frères” ontmoet op de trein. Intussen kon ik rustig bananen en een stuk Frans brood gaan kopen op het marktplaatsje voor het station. En geroosterde ‘cacahuètes’ in hun schaal.

“Zal de trein niet vertrokken zijn?” vroeg ik. Mijn Europees wantrouwen stak weer de kop op als een boomslang.

Ze lachten me uit. “Ici, c’est l’Afrique”, zei de jongeman die Mamadou heette, zoals de helft van alle Senegalezen. Ik had zelfs nog tijd voor een whisky in hotel Asta Kébé.

In Afrika werd ik de beste leerling in het vak 'geduld'.

Tijd is niets. Zeker geen geld. Leven is alles. En overleven een slinkse manier om je evennaaste een stuk voor te zijn.

Uren kunnen wachten op een prauw, een bus of taxi-brousse. Je laten wegzinken in lethargie waar de 'rat race' geen vat op heeft. Waar je zelfs niet meer weet wat dat betekent, en je zelf een rat wordt. Een ‘rat palmiste’, de hamsterrat.

Die naam staat me goed: ik hamster beelden en indrukken.

Luisteren naar het weeklagend geroep van de hadeda. Kijken naar de trage cirkelvluchten van monniksgieren. In de schaduw zitten en nooit zenuwachtig worden. Je laten wiegen op eentonige muziek van krekels of sprinkhanen.

(Het lijkt wel tinnitus, fantoombeluiden die ik hoor na middernacht in de stilte van Zwalm...)

Vertrouwen hebben als de zwarten zeggen: "Pas de problème, toubab. Le taxi-brousse partira... mais on ne sait pas quand... exactement." Dat grappige woord dat er achteraan komt.

Weer wachten en je bagage toevertrouwen aan een Senegalees in Zinguinchor die je nog nooit hebt gezien.

Rustig blijven en de atmosfeer van de markt accepteren. Waar rottende mango's, zoete batata's, geitenvlees en half gedroogde 'capitaine' de misselijk makende weeë geur verspreiden van een aangespoeld lijk dat al enkele dagen in de zon ligt.

Waar omvangrijke vrouwen hun snot uitblazen over uitgestalde pilipili, maniokwortels en groenten.

En gezond blijven...

Mijn moeder Julia en en mijn vader Octaaf hebben nooit Afrika gezien. Het einde van de wereld interesseerde hen niet. Ze waren in Lourdes geweest en Julia wilde eigenlijk ook naar Fatima. Maar dat was een straat en een maandloon te ver en ze kocht een gipsen beeld van Onze Lieve Vrouw van Fatima.

Of was het een idee van Octaaf, die er een herinnerd lief in zag?

Een Sint-Jozef hadden ze ook, en een Heilig Hart. Het heilig Trezeke van Lisieux herinner ik mij niet meer. Of zou het Bernadetje zijn geweest?

Jozef werd voor het straatraam gezet in maart. Dat was de maand van Octaafs subtiele voorloper. De heilige die een god verwekte "par pigeon interposé". Maria had hem rond

haar vingertje gewonden, want ze had een trouwboek nodig om het zoontje van haar Romeins lief in te schrijven.

Jozef met zijn lelies...

Mijn geestelijke leider, tijdens mijn halfslachtige opleiding tot broeder, toonde mij een mooie plaat met lelies, nadat ik had toegegeven dat ik gemasturbeerd had, o zelfbevelekking!

Van die bedenkelijke Jezus-origine had Octaaf nog nooit gehoord. Hij had "De verborgenheden des volks" niet gelezen. Hij, die zes of zeven kinderen kon verwekken, ging niet dieper in op de vraag hoe die kleine van Jozef en Maria dan eigenlijk op de wereld was gekomen en hoe hij was verwekt. Als hij al aan zo'n dingen durfde denken zonder dat hij blasfemie vreesde.

Toen ik de vraag stelde sloeg hij mij met dogma's rond de oren. Of mysteries, daar was hij ook goed in. Gelovigen hebben blijkbaar genoeg aan het woord 'mysterie' uit de mond van nonkel pater, om geen vragen meer te stellen.

Ik heb altijd vragen gesteld...

Toen ik klein was vroeg ik naar meringue-gebakjes. Later draaide alles rond zonde en boete, en de vraag wat ik had misdaan om die erfzonde te krijgen. Als je iets erft moet je content zijn, en daarmee basta. Zelfs als de erfenis maar bestaat uit schulden.

Met Kongo zag ik mijn kans schoon

Ik ging op de vlucht voor mijn katholieke sekte die ik definitief het verleden wilde binnenschoppen. Het kon niet ver genoeg zijn.

“k Geloof er niks van, dat gij naar Afrika gaat”, zei Odiel, mijn oudste broer. Tot hij mij met pak en zak in de DC-4 zag stappen.

Hij heeft zijn nest nooit verder gemaakt dan Ruddervelde, maar het geloof dat ons was opgedrongen heeft hij ook afgezworen.

Uren later schudde het viermotorige toestel DC-4 (of was het een DC-6, ‘k wil er van af zijn) – waarvan intussen een van de motoren was uitgevallen – zich door de ontzettende onweders van het regenseizoen boven Nigeria en ging landen in het snikhete Kano.

Het leek wel of ik thuiskwam. Het was er nog zwoeler dan tussen de mollige dijen van Lisetje, een jeugdvriendinnetje dat zoveel hield van de jongens, dat ze ’t wel met iedereen had gedaan.

Ze had de meest sensuele billettjes die ik ooit voelde. Intussen kan ik er een beetje van meespreken. Een wonder van de natuur, hoewel ze maar een doordeweeks smoeltje had dat we graag vergeleken met dat van Cécile Aubry, niet met een vamp als Silvana Mangano.

Het heeft me nooit meer losgelaten.

Noch de billen, noch de zwoele hitte van Afrika.

Voor de militairen van de basis maakte ik tekeningen van hun vrouwtjes en tijdens de portretsessie zag ik soms zoemende insecten rond het plafond cirkelen. Of traagzaam draaiden ventilatoren ons koelte toe: het model en ik.

“C’est l’Afrique, monsieur!” De wereld van de horizontale kunst...

Het is een bekend feit dat kindvrouwtjes in Afrika geiler en minder heilig waren dan in Europa. (In West-Vlaanderen weten we daar niet goed het verschil tussen). Het was alsof al de beschavingsremmen waren losgegooid, en we teruggekeerd waren naar de oertijd van Turkana, toen Jahweh nog niet was uitgevonden.

Geluk in ‘t kwadraat.

Die zwoel zwaaiende ventilatoren zijn in mijn brein het symbool van Afrika geworden. Zowel de zwoelheid als de koelheid krijgen hierdoor hun volle betekenis. Airco is de negatie van Afrika; de reddingsboei voor onverlaten die het over “the lost continent” durven hebben.

Die ventilator doet me denken aan Nadine in Sierra Leone, die mij vertelde over haar viriele minnaar in de oerbossen en haar oermos... En wat ik er mij nog allemaal bij kon voorstellen.

Een beetje erotiek kan geen kwaad zeker?

De chronologie van mijn verhaal doet er niet veel toe.

Ik had al een redelijk aantal whisky-cokes achterover geslagen en zij had voor zichzelf rum-punch gemaakt, met genoeg rum om de wereld te vergeten... en mij erbij.

Hier komen haar dromen.

Nadine: “Ik lag in de grote ruimte van een van onze luchtige houten bungalows op het bed. Mijn kleren slordig verspreid op de grond. Als ik mijn kleren uit wil hebben, mag dat niet te lang duren en dan gooi ik ze maar in het rond. Ik had het ruwe houten ledikant weggetrokken van de muur tot onder de ventilator. Naakt op de rug, armen en benen wijd